

רמב"ם הלכות מלכים פרק יב הלכה א (4B)

אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם, או יהיה שם חידוש במעשה בראשית, אלא עולם ממנהגו מנהג, וזה שנאמר בישעיה וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבו משל וחידה, ענין הדבר שיהיו ישראל יושבין לבטח עם רשעי עכו"ם המשולים כזאב ונמר, שנאמר זאב ערבות ישדדם ונמר שוקד על עריהם, ויחזרו כולם לדת האמת, ולא יגזלו ולא ישחיתו, אלא יאכלו דבר המותר בנחת עם ישראל, שנאמר ואריה כבקר יאכל תבו, וכן כל כיוצא באלו הדברים בענין המשיח הם משלים, ובימות המלך המשיח יודע לכל לאי זה דבר היה משל, ומה ענין רמזו בהו.

ענין ספקי כהן שהכתיב בברשת קמו זוס קהווי וזמרו רגל את מקתי תעמורת דכרוב כינר הדע הקסרנ עליוסה וזלוקת העולם משיכוב עליהם וזלנו הן לישת שבה זול כילת כמר חזיר ודוק הייתה והרבעת כלמים וסור היסקל ופלה ערומה וגברו פברט וספר כזר תטר חזיר ונמר כחלב וספר תמלקת וסמל תלמד תיהו הס תלוד וזר חזינו חכי מקקתים וזון נך רמת לחד כר כהם וכתב כר כה סנה וקלקורל כיהנה מנו כחלה כהקים כמר חזיר סה לבסת שפס: זולל מכו פמה סלר כהמה סמלס חפבי סהפעם כהכ ידוע נהיא רוע מתב כה סלון כן כמר חזיר יב וזכי דמתי כז כעמר סהפעם כעלה ממנו חרל לחס נקרא שמו חזיר לפי שעתיד הקב"ה להחזירו לפרט לחזיניס ספעו מלה לחכמיכ לעתיד לבא: ואת הדלה

(5) מקור ח"י פ' אבן אבן

דמיכר המסורס להקרבה לנבחה ואי' החזיר בניכפ' (ג) שעייר וארדי' (מ) והוא אותיות אחזי תוריה, לומר שאותן שאחזו התורה וקבלוה הטה יאכלו החזיר הזה, ד"א לרמוז שעתיד להחזירו לישבאל אחזי התורה להחזירו לרם כמו שדרשו משמי: כ"ל צפיר בנימין עוף פהיר (מד) (והאי דכתיב

(6A) פנה רבא ז' צרכים ז' ה'

לחזרו כהנה למס נקרא שמו חזיר שפסיד: הקציה: לכחזרו לישראל לע"ל (מג) ופי' כס' מנחם לבי פי' שמיני שכתב דקודס חקא חרפי' לא פי' דבר קמא שכל חס שברא הקציה כנרא בסכליתו ליכטט מחכו לכ"ר פראוי כן לאצילה או לסחורס ולא כנרא סוב דבר פל חנס רק כעבור שלא פלחם בידו לקיים הליווי פי' נמשמו מיניס סרביס ונחסרו לנו כסופק לכל נקחטס כהס ער סיוס האחרון אשר יפרס פליט רוח ממרוס זישפון רוחו פל כל כמר וספיד חזיר ליהר פי' ונס' עשרה תלמרוס ס"א פי'ג וביקוט חדש בליקוט ס' ל"ו כחוב מ"ס מחזיר עמיד ליטהר כוא כז עסה חין לו רק ס' א' חפי סס פ"סה ולטחיר יהי גס מפלס גרס ולא כדעת הקמחי פי'ס וכ"ס בלור כתייס פי' שמיני וכ"פ כס' הנותן אמרי ספר, ופי' כס' גלחנטי י"ח פי'ג סוד לחס נקרא שמו חזיר וכחכ עיד סס שמי' שפמיד לשחוט סילס"ר סענין כי כל כחוס סעומחס לא יסיו בלנים לגמרי לסחיד רק יפמקו ויחזרו לקדושה ומסמל"ל יבטלו אופי'ס ס"ס וישאלו אופי'ס אל ויחזרו לקדושה (מד) כ"ס כה"ס חולין דף קל"ט ספור

(6B) מקור רבא פ' אבן אבן

אור החיים ויקרא פרק יא פסוק ז (7A)

(ז) והוא גרה לא יגר. פירש תנאי הוא הדבר לזמן שהוא לא יגר אבל לעתיד לבא יעלה גרה ויחזור להיות מותר, ולא שישאר בלא גרה ויותר כי תורה לא תשונה

9 שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן יט

ועיי' בפירוש הפייטין בקדושת שחרית של פ' החודש דמייתי מדרש שהקב"ה ישחוט שור הבר בסנפירו של לוינתן ויתמחו הצדיקים הא תנן אין שוחטין במגירה והקב"ה ישוב להם תורה חדשה מאתי תצא ע"ש ואין הכוונה שיחדש תורה חדשה ודין חדש ח"ו אלא שאפי' אנו נמי נשחוט במגרה אם ה' אפשר לומר ברי לי שלא פגעתני ולא קרעתני אלא שאין אדם יכול לומר כן ואפי' יאמר לא מהימנינו, ליה כי מי יכול לשער זה אבל הקב"ה ששוחט בעצמו יכול לומר ברי לי וא"כ היינו תורה חדשה מאתי דוקא תצא.

10 מדרש תהלים (בובר) מזמור קמו

ה' מתיר אסורים. מהו מתיר אסורים. יש אומרים כל הבהמה שנטמאת בעולם הזה מטהר אותה הקב"ה לעתיד לבוא. וכה"א מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה (קהלות א ט). ומה שנעשה טהורים היו מקודם לבני נח. וכה"א להן כירק עשב נתתי לכם את כל (בראשית ט ג). מה ירק עשב נתתי לכל. אף החיה והבהמה לכל מתחלה. ולמה אסר אותה. לראות מי שמקבל דבריו. ומי אינו מקבל. ולעתיד לבוא הוא מתיר את כל מה שאסר. ויש אומרים אינו מתיר לעתיד לבוא. שכה"א אוכלי בשר החזיר וגו' (ישעיה סו יז). ומה אם למי שהיה אוכלם הוא מכרית ומאביד. הבהמה הטמאה לא כל שכן. ומהו מתיר אסורים. אין אסור גדול מן המדה. שהאשה רואה דם אסרה הקב"ה לבעלה. ולעתיד לבוא הוא מתירה.

11 שו"ת נור ואהלות אהל ראשי בשמים (ו:): ע"ר אליהו כוסק מנחם אברהם

נזכרם חלה לעולם כעיקר ולא פליגי סגמרות אהרדי. וכן יל מה שמרגל כפומח דליכתי להלכה פסוקם שלעתיד יתקן המור פד שמהים דליכנפל ממזיר למכסיל לה יזכר באלק מפסס דשלי"מ [דמי"ש בשו"ת דמי"א סי' ר"ד דשמו. מחומו לה קי"מ ק" ע"י ספ"ד סי' ק"ג סי' י"ג] והלא במדרש שמי"ש הפלים קפ"ו ע"פ ה' תמיר אסורים יש פלגתה דהם גם הם יומר יומרו כל כנהמות פגארות עיי"ש. ועי' חז"ר פמי"ס פ' שמי"ש ע"ס כל מטרות שמי"ד נפס נקרא שמו מור. שעתיד להמיר להיות מור כפשוטו שיפגש גרה וומר כי התורה לא משונה סי' ועי' שו"ת פמי"ס חיד"ק סי' י"ט חמי"ב קשה לה"א במדרש שם פ"הים חסור למה נקרא שמו כן ואפשר דהכוונה שימור עומד בפסס לוי"ט כל"ל ופי' דרבי"ז ח"ב סי' חמ"ל. וקושיה הפולס דלמדי דשלי"מ אין כראי לכתוב הישוב מפניכר שלא ברור פריין להלכה שימור ובג"ל עוד הלכה זה יתיר דק פס שיפגש דרס חבל זה לא הפגש גרס עדיין וכן בנחיה יש עלי' חיסור גבילה שלא יומר ועי' רש"י חולין ק"ו רש"י ד"ה מדה פסקי לחומרא דבחזיר יש בי"ב חיסור גבילה [ומפ"ו י"ל כי פק דקשה לסמ"ך שם במדרש דגדס לעמיד ה' ממירה ועי' מ"ש בלחול ברכות והוראות"ם ל"ו היטובים למס סמועיל פ"ס בנדס הא יש לה מחירין לטבול ולכאורה הלא בלח"ס י"מ לעמיד כמו מור לאורך המיד אך ש"ל דפ"י במדרש שם כתי"ש בפי' נחלת יעקב שהיא מחיר"ס סי' שיעבור דופ הטומאה מן הכרן ולא יהיה גרס בעולם ו"ל דלוי חיהו הרין בלח"ס שחעבור עליה דתה פ"ט שלא ברקס בזמן ופגשה כלל מיהו מותרת ולא כן עתה סי' מ"ש בלחול חרן נור קפ"ד פסיק. ב' חמי"ב חן גרה שהיחה חסודה מקודם לא מהיה מותרת נס למחיר] וכן בלח"ס ח"ב שאלו מחכים בכל יום שיבוא נשמינו מ"מ אין זה ווראי שיבוא המחיר למחר כמחירי וכיפתחו לפת קו חולי סמלכל יתחלקל עי' יר"ד סי' ק"ב סי' נדולה מהו עי' בש"ס ח"ט"ע סי' ל"א סי' ב"ב בלח"ס קרשה כירק חו כמכסיל שלימו מתקיים עיי"ש ועי' שו"ת טות יח"ד סי' קנ"ב ש"ב דלשיכר כפי' טריסה שהעורב לא פוי י"מ חף חס ודלוי ויכר כשיבוא אליהו מ"מ לא פוי דשלי"מ מס"ע וה"ל ואכמ"ל].

12) שו"ת הרשב"א חלק א סימן צג

שאלת מה שאמרו במדרש שכל המועדים בטלים זימי הפורים לא יהיו בטלים שנאמר (אסתר ט) זימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם. ומי הוא זה שיאמר שיבטל מן התורה אפילו אות אתת ואפילו קוצו של יו"ד תשובה על כן נראה לי פירושן שכל המועדים לא הבטיח עליהם יתברר שלא יגרום החטא ביטולם באחד מן הזמנים. וכמו שכתב (איכה ב) שכח ה' בציון מועד ושבת. אבל בימי הפורים הבטיח דכתוב (אסתר ט) לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם. לא יעברו ולא יסוף עשאום הבטחה לא אזהרה. וכן יום הכפורים והיתה זאת לכם הבטחה שתהיה לחקת עולם. שהיום יכפר ואפילו לא ישמרונה

13A) תלמוד בבלי מסכת נדה דף סא עמוד ב

ת"ר: בגד שאבד בו כלאים - הרי זה לא ימכרו לעובד כוכבים, ולא יעשנו מרדעת לחמור. אבל עושה ממנו תכריכין למת. אמר רב יוסף: זאת אומרת - מצות בטלות לעתיד לבא

13B) תוספות מסכת נדה דף סא עמוד ב

אמר רב יוסף זאת אומרת מצות בטלות לעתיד לבא - תימה אמאי לא קאמר רב יוסף מילתיה אמתניתין דכלאים דתנן בהדיא תכריכין למת אין בהם משום כלאים ויש לומר דמהך מתניתין לא משמע אלא שכל זמן שהוא מת אין עליו משום איסור כלאים אבל הר דקתני דלכתחילה עושה לו תכריכין מכלאים אע"פ שכשיעמוד לעתיד יעמוד במלבושיו שנקבר בהן שמע מינה שמצות בטלות לעתיד לבא

13C) חידושי הרשב"א מסכת נדה דף סא עמוד ב

זאת אומרת מצות בטלות לעתיד לבוא. י"מ משום דאמרינן בכתובות (ק"א ב) מתים שעתידי הקב"ה להחיות בלבושיהן הן עומדין, וקשה לי דמתים שהחיה יחזקאל יוכיחו דאמר בפ' חלק (צ"ב ב) אבא מהן ואלו תפלין שהניח לי אבא מהם היו, ונ"ל לעתיד לבא משעת שמת קאמר ולומר שאין התי מצווה על המת. כדרך שאמרן (בימות קי"ד א') בקטנים לא תאכלום קרי ביה לא תאכילום להזהיר גדולים על הקטנים, וטעמא משום דכתיב במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות בשעת מיתתו, ויש לעתיד לבא בזמן ובזמן מועט, שלא תהא מכשילן לעתיד לבא. ביומא (ע"ו ב') בעובר עד צוארו במים להקביל פני רבו

14) ערוך לנר מסכת נדה דף סא עמוד ב

בד"ה אמר. שמצות בטלות לע"ל. דעת התוס' בזה דמה דאמרינן מצות בטלות לע"ל היינו לאחר תחיית המתים אמנם הר"ן בשם הרשב"א כתב דלעתיד לבא היינו לאחר שמת בעוד שהוא מת אבל לע"ל לאחר תחיית המתים מצות לא בטלות והסודרי טהרה כתב שיש להוכיח כדעת הרשב"א ממה דאמרינן בסנהדרין ר"פ חלק אמר ר"י מניין לתחיה"מ מן התורה שנאמר ונתתם את תרומת ד' לאהרן הכהן וכי אהרן לעולם קיים אלא מלמד שיקום וישראל נותנים לו תרומה והרי שם בעל מאמר זו הוא ר' יוחנן והוא ס"ל הכא דמצות בטלות לע"ל וא"כ איך שייך תרומה אע"כ מוכח כדעת הרשב"א דלע"ל לאחר התחיי' לא בטלות עכ"ל ולענ"ד אין מזה ראי' נגד התוס' דבלא"ה קשה מאוד כיון דלאחר תחיה"מ אין שם אכילה ושתי' כראמרינן בגמרא אע"ג שיש שם גוף וגוי' וכמו שכתב הברטנורא בפ' חלק ע"ש א"כ איך שייך תרומה לאכול ולכן נלענ"ד ע"פ מה דאמרינן יומא (ה ב) כיצד מלבישן לעתיד לבא לע"ל לכשיבואו אהרן ובניו ומשה עמהם ע"ש הרי דפשיטא להגמרא דלכשיבנה ביהמ"ק וישוב העבודה יקומו משה ואהרן ובניו בתחיה"מ אף שזה עדיין אינה עת התחיי' לכל העולם שהרי אין בין בזה"ז לימות המשיח אלא ש"מ וכן איתא בזוהר שלעת המשיח יקומו צדיקים גדולים בתתה"מ ועל זה אמר ר' יוחנן בסנהדרין שיתנו תרומה לאהרן הכהן ואם אפשר שהוא אינו אוכל אז שכבר נדכר כמלאכי רוח מל"מ יתנו לו תרומה והוא יאכילם לכהנים אחרים אבל לעולם לעת התחיי' י"ל דמצות בטלות ולכן לא בלבד דליכא ראי' לשיטת הרשב"א אלא אדרבא יש ראי' לשיטת התוס' מכח קושיותם דהכא דלהרשב"א לא שייך מה שתרצו הכא

אם תחזיקו את ה' אלהיכם
ועבדתם את ה' אלהיכם
ועבדתם את ה' אלהיכם
ועבדתם את ה' אלהיכם

15

ובעיקר כללן (אם אפשר עיניהם יפסקו לנבא מה מאמרו
לעומד כי תודיעו בקדושה) רחמי מלמד נכבד במהר
המאמר (הוא לא על ידי יודי בנאוה חב"ק וילקי י"ל) כמובן
לענין דה' 80 והוא מברכ"ג חב"ק ספרד"ק י"ן והכינוי טעמים
על המאמר דוכב שמו ימים שמוקדן שני מהל"ל עד 60 שהקדמה
על המאמר קב"ן שהיה מיומנו דקום סוף פרק ל' עקבה עמנו
האכלה מן המאמר דליתן דב' ממה דאם כן ח"ך יפסק הקדמה כדון
הוא ממש סעודה ללדיקים לעמוד לנא ועל זה הביא דברי מהרש"א
בחדושי אגרות לחולין ד' מ"א מ"ב על ריב"ד שמונה מקרא ליתן
הוא דג טהור דח"ך הוא סלקא דעמין הוא ממה דח"ך ישנה ממה
לעולם והביא שכתב לב' אר"ם בחולין עם חירין על פי המדרש הכל
שאר הקדמה בברך הוא שורה משה מאפי הוא ועל זה הביא בעל
המאמר שאם נקמה דברי המדרש ששאלו הוא נגד המאמר
הקדמה שכתבם היא נקמה לא הפקלה בשם ע"ן וביבולת
מגילה פרק ט' הלכה ט' אמר ר' יוחנן שהפירה לא התעצל לעמוד
לנא ור"ם לקום אמר ח"ך מקרא מגילה וח"ך המאמר ע"י יודי החולין
וע"ן מ"ם פרש"א מ"ל ל"ג והחולין ח"ב מ" חרס"א ופרש"א
שכתבו לנאום שום העולם שכתבם סלקא לו ח"ם אה"ן מן הטעם
לנא כמב דח"ך דברי המדרש חב"ק כמאן כדוד כלל והביא
טענה דגרה ד' מ"א מ"ב נבא ממה שכתב לעמוד לנא וסוף ודרי
עם ומקדן ששאל ומקדן על טעם דמה שכתבו במדרש ס' מפר
לחיים טעם כהמים שכתבם וכן שכתבם על ידי שתייה שכתבו
הג' טעם ללדיקים שמו ועמנו כמקיים המוסים לכוין דלמתי נבאו
המקיים מהמקום ח"ך לנא המקיים מוסרים הם כמה שכתבו בחיים
ח"ך ללדיקים המוסים וקיימים לעמוד לנא לו הדור שזכרו ח"ך כן
חיים בכל המוסים כמאן ח"ם כי המורה ילמים לא חקקו שום
ח"ך חקקו בשם ע"ן לעמוד חלמים לא כמאן דב"ה לב' מ"י
דברי ד' נבאו :

חידושי הריטב"א מסכת נדה דף סא עמוד ב

16

ואם לחשר מין מתלמידי יש"ו לומר כיון שהמאות בטלות לעתיד לרא נמצא שלא ניתנה תורה אלא לזמן, ולפיכך
היה רשות ליש"ו להוסיף ולגרוע ממנה, אף אתה אמור לו מי שלבו נוקפו אומר כן שהתורה לא ניתנה לזמן, כל זמן
שיהא העולם הזה קיים שיש בו זכות או חובה וממנה אין לגרוע ועליה אין להוסיף, אבל לעולם הבא שאין בו לא
זכות ולא חובה נמצאת בטלה מאיליה, וכן אמר הכתוב היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם וכשם שבטלה מן
המתים בקבר לפי שהם חפשים מן המצות, וזו תשובה גמורה, וכן דעת מורי המובהק רבנו ל"ר

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף עה עמוד א

17

אמר רבה א"ר יוחנן: עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לוינתן, שנאמר: +איוב מ'+ יכרו עליו חברים,
ואין כרה אלא סעודה, שנאמר: +מלכים ב'+ ו+ יכרה להם כרה גדולה ויאכלו וישתו, ואין חברים אלא תלמידי
חכמים, שנאמר: +שיר השירים ח'+ היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני

תלמוד בבלי מסכת חולין דף סז עמוד ב

18A

תניא, ר' יוסי בן דורמסקית אומר: לוינתן דג טהור הוא, שנאמר +איוב מ'+א+ גאווה אפיקי מגנים, +איוב מ'+א+ תחתיו
חדודי חרש; אפיקי מגנים - אלו קשקשים שבו, תחתיו חדודי חרש - אלו סנפירין שפורה בהן

מהרש"א חידושי אגדות מסכת חולין דף סז עמוד ב

18B

לוינתן דג טהור הוא שנאמר כו'. ק"ק וכי יש להסתפק בו בדג טמא וכי יאכיל הקב"ה לצדיקים לעתיד דבר טמא ויש
ליישב דיש להסתפק בלוינתן שאינו כלל מין דג טהור ומין אחר טהור הוא כגון עוף הדר במים כמו- בר אווזא ומייתי
דדג טהור הוא שהרי יש לו קשקשים וסנפירים כאשר דגים טהורים וק"ל

חתם סופר מסכת חולין דף סז עמוד ב

18C

לוינתן דג טהור הוא. מקשים פשיטא וכי יאכילנו הקב"ה לע"ל דבר טמא. ואולי כיון שהנהגה מלת לצדיקים כפירש"י
בראשית אפשר שהזכר טמא והנהגה טהור. א"נ י"ל אפי' גם הנהגה הטמאה כיון שמלחה קודם מתו תורה ה"ל
כאיברי בשר נחירה שהכניסו ישראל לא"י דהוה איבעי דלא איפשטא. ובערן³ הואיל ואיקרי נחש ברית ה"א
דטמא הוא

18D) א"ר אריה ז"ל הו"מ (ס"ב)

נחל לוקח בלחם למכור על חנם וזמן זמן נחמ' יח לכתובט אט הא דג
מחל ולא קנה עיר ויכלו אומו סדוקים למיל דדומים דכבי אי במילי פי
מחיל למיל סקרים עומס קטנים לנדיקים מניח בנפוח לוימן וכו' פוח
לוקח במסחרו וסדוק ולא כן סק בכל אומסין מוז ממגל פליד והמניח פמלי
מסס מונקן ומפני ריל אבא נר קנהא למר תורה חדסה מחילי סלל. וכן סלחתי
ממילי סיליס כוחל בלוקח רלונני סס פי ממיל סלוקיס כל בנפוחות ממלוח
סקרים מסרין למיל סיס. ולכי ריל דת סמל ולסיה ימיר לוחו סקביס למיל
ולכי סביס רליס מקרל דיס לו סמיל ומסקסס איכ כוחלי קול דג סכוד:
וליקן סיקן אט סרסוס במסרל. סנה לוד בנכודס:

19) תלמוד ירושלמי
עב"ד (ס"ב)
וקרבן הצדקה פ"ג

ר"י למיטתו: התחוק בו לסטור. גבי לייקן כתיב וליקן דג
טכור האל: ומכיל לא סוכר מן כלל חכוד סוס. פי לוימן לע"פ
סדק סמל האל סוכר סללל ליסוד סלר דניס סמלוחס ונכונמו
תורה אור כתיב דיע סלוקיליס ממלוחס
ממסקסס כהס. והל כתיב
לספור. סמסס דלסיר גמי סוכר
לסחוק כן וססס גמיר יסוד
כוח: מכיון סלספור נחוסר
סחיסס. סלוקילין סמלון סלל דהל
סליר סול וסמל לסמסן כן:

הא שחור בין די בין סה כגורונת ר' יהודה ברעתייה
דר' יהודה אומר אובלין סדורין און כשדוקין כרון.
והא כתיב "הזשוק בו כצפור". לא תותר דין כלל
איסור הוא, והא כתיב כצפור. אמר ר' סתניה
מכיון שהיא כחוסרת שחיטה כמטאה היא:

20

ר' צדוק הכהן מלובלין - מחשבות חרוץ אות כ

וענין זבחי מתים כי כל מאכל שהוא המקיים חיות האדם על כרחו יש בו כח חיות שעל ידי זה יוכל להתקיים חיות
האדם האוכלו ואתה מחיה את כולם והוא הניצוצות קדושים שמעלין בכל אכילה ואפילו דברים האסורים יש בהם
איזה ניצוץ קדושה המחיה אותם אלא שהוא שם אסור בבית האסורים שאינו יכול לצאת משם דעל כן מאסרה
אכילתו עד עת קץ דה' יתברך מתיר אסורים וזה יהיה בביאת משיח בסעודת לוינו שיבוער רוח הטומאה מן הארץ

21

בני יששכר מאמרי חודש סיון מאמר ה - מעלת התורה
ונ"ל דהנה ידוע עסק אכילה ושתייה לאדם הוא לברר ניצוצין ולברר ולתקן נשמות המגולגלות בכל דבר הצריכון
תיקון. ס' הליקוטים פ' בראשית פ"א. והנה הנשמה אשר עברה את פי י"י במצות לא תעשה או בביטול מצות
עשה. הנה צריכה להתגלגל כפי אשר נגזר עליה באיזה דבר יהיה גלגולה בדומם וצומח וחי [שער הגלגולים
הקדמה כ"ב]. הכל כפי גודל הפגם והחטא, והאדם האוכל המאכל הזה ומקיים המצוה התלויה בזה המאכל הנה
מעלה את הנשמה המגולגלת ממדריגה למדריגה, והנה הנשמה המגולגלת בחי היינו באיזה בהמה וחיה ועוף.
הנה האדם האוכל מחויב לקיים בה מצות שחיטה כמשפטי התורה והנשמה המגולגלת מרגשת בצער השחיטה כי
כן הוא העונש הנגזר עליה ואח"כ נתעלית מתי למדבר כפי כוונת האוכל. ולפעמים גם צדיקים היושבים בגן עדן
צריכון עוד להתגלגל על איזה דקדוק שלא קיימו אבל מתגלגלים בדגים שאינם צריכים לצער שחיטה ואמר בהם
אסיפה כמו המיתה אצל הצדיקים דנקרא אסיפה [ס' הליקוטים פ' שמיני פ"א]. עיין כל זה בכתבי מרן האריז"ל

וצריך להתבונן, אם הדקדוק הזה שלא קיים הצדיק הוא דבר המוכרח לקיים עפ"י התורה, מה משתנו הצדיקים
היושבים בגן עדן הגם שלא קיימו הדקדוק ההכרחי ההוא עפ"י התורה (רק במעט קט) יתגלגלו לפעמים כראע
באיזה דג ויאכלו האוכל לכבוד שבת ולסעודת מצוה ותיכף יהיה לו תיקון, ושאר האנשים כשלא יושלמו חוקם
עפ"י התורה יצטרכו לגלגולים שונים בצער, ואם דבר הדקדוק ההוא אינו מוכרח להתקיים עפ"י התורה למה יצטרך
הצדיק להתגלגל על ידי זה אפילו גלגול קל לדגים, אבל הענין הוא. דברי התורה הו המה המצות בפשוטם כפי
המקובל דרכי עשייתם, אבל יש עוד באותן המצות נעלמים עד אין חקר מובנים למשכילי מדע בכל דור ודור
והנה עפ"י תתבונן לפי"ז אכילת הסעודה לעתיד לבא שכבר יתוקן העולם ולא יהיה עוד בנמצא שום חטא ממשי
אשר נמסר לכל, רק יהיה מובן מן דברי תורה עוד דברים נעלמים מה שלא קיימו, וכזה לא יצטרכו נשמות
המגולגלין לצער שחיטה על כן בהמות בהררי אלף יהיה להם סגי באסיפה. וזהו שאמר חידוש תורה מאתי ונצא

קדושת לוי ליקוטים (22)

או יבואר, ואכלתם אכול וכו'. כי סעודות צדיקים לעתיד לבוא יהיה על שני בחינות, אחד על פי פשוט סעודות ממש, ואחד ששיגו ישראל סודות התורה, והסעודות יהיה על רוחניות כמבואר בזוהר הקדוש. והנה שניהם אמת, האנשים אשר הם במדריגה קטנה, שהתענוג שלהם מגשמיות, להם יהיה הסעודה סעודה ממש, והצדיקים הגדולים אשר תענוג שלהם סודות מהתורה, להם יהיה הסעודה כאשר ישיגו נפלאות מתורתו הקדושה, וזהו 'ואכלתם אכול ושבעו' לאנשים פשוטים, והללתם את שם ה' - אלו האנשים אשר התענוג שלהם בהלל לה', להם יהיה התענוג אשר עשה עמכם 'להפליא', ששיגו נפלאות מתורתו הקדושה:

או יבואר, ואכלתם אכול. כי זה הפסוק מורה על העתיד לבוא, ובמדרש מבואר לעתיד לבוא יאכלו ישראל מן כמו במדבר. והנה כל המאכלים יש להם כל אחד ואחד טעם עצמיות שלו, היינו לחם יש לו טעם עצמיות של לחם, ובשר טעם בשר, וכן שאר מאכלים כל אחד טעם עצמיות שלו בכח, אבל המן לא היה לו טעם עצמיות שלו בכח, רק לפי כל אחד ממחשבת ישראל כך היה הטעם שלו, ונמצא בשעת האכילה אז נעשה מאכל להיות לו טעם כפי מחשבת כל איש מישראל. וזהו הרמז 'ואכלתם אכול', בשעת אכילה כ"ל אז נעשה מאכל להיות לו טעם עצמיות בכחאו יבואר, ואכלתם אכול. הכלל, סעודות לוינו הוא מה שישאר אכלו כבר בסעודת שבת ויום טוב והכנסת 'אורחים ושאר סעודות מצוה, זה המאכל יאכלו לעתיד. וזהו 'ואכלתם אכול', מה שכבר 'אכול':

בני יששכר מאמרי השבתות מאמר ג - ברכת שבת (23)

ג) שם [ב"ר יא ב], ר' נתן אומר ברכו במו וקדשו בברכה, עכ"ל. זה הדבר אינו מובן כלל. ומה שיש לי לפרש בזה (הנה ברכו במו כ"ל) וקדשו בברכה הוא עפ"י מה שנמצא להקדוש הרמ"ע ז"ללה"ה במאמרי השבתות [מאמר שבתות ה' חלק ו']. שלעתיד לבא בסעודה של לוינו הנה אין סעודה בלא לחם, הנה כתב שיוציאו אז צנצנת המן הנגנז (נאמר בו לדורותיכם [שמות ט"ז ל"ג] היינו בעוד שיהיו הדורות יחד) והוא נקרא לחם כמד"א הוא הלחם אשר נתן ד' וכו', וכתב שם שיברכו ברכה על המן המוציא לחם מן השמים, והנה דכירנא כשהייתי מסתופף בצל קדשו של כבוד מחותני הרב הקדוש מהרצ"ה מזידיטשוב צוק"ל נפל מילתא בפומיה לחקור האיר היה ברכת המן ואני הייתי משיב שמצאתי כך להרמ"ע דלעתיד יברכו המוציא לחם מן השמים, ונפל ויכוח בדבר בין החברים, נענה אחד מן החברים הלא הוא הרב המקובל מו"ה ישראל דוב זלה"ה אשר כמדומה לא בירכו ברכה על המן כל עיקר כיון שהוא לחם אבירים נבלע באבירים [יומא עה ב] שלא היה בו בירור, כי כל עיקר הברכה לברר ניצוצין ולהפרידם מן הפסולת, ובמן לא היה פסולת, ונהייתי מאד כי לדעתי הדברים קרובים אל האמת, והייתי מתמיה לפי זה על הקדוש מהרמ"ע שכתב שצטרך לברר עליו לעתיד.

והנראה להיות אכילה תהיה באתר עילאה יתיר בסוד הקדש חכמה, כי כבר יגיע זמן השגת חכמת מושכלי התורה, והנה כתיב כלם בחכמה עשית [תהלים קד כד], במחשבה אתברירו [זוה"ק ח"ב רנ"ד ע"ב], והנה המן הוא לחם מן השמים כמו"ש לעיל בשם הזהר, וכשיתעלה על ידי אכילתינו לאתר עילאה יתיר אתר דאיקר קדש שוב (יהיה לו בירור) והנה זה אני אומר בדרך אפשר ואין לי סמך מדברי רבותינו בזה.

ותתבונן זה דגם הצדיקים כשיושבים בגן עדן כשרוצים להעלותם למדרגה יותר גדולה מצטרפים שוב לבירור חדש, על כן שוב דנינו אותם כמו שאמר רז"ל [חגיגה ד ב] אצל שמואל הנביא שהיה מתיירא מן הדין (זהו דרך אפשר ולא קבלתי זה, ואם נאמנו דברינו) הנה יצטרכו אז לברר ברכה על המן, ולפי"ז יש לפרש ג"כ (בדרך אפשר) הגם שלא היו מברכין על המן במדבר בימות החול, אבל בשבת להיות דהאכילה היא בקדש אתר עילאה יתיר, הוצרכו (לברכה, זה הכונה לפי"ז ויקדש אותו קדשו בברכה, זהו דרך אפשר).

ובזולת דברי הרמ"ע ז"ל יש לומר דבאמת לא היו מברכין על המן בימות החול שום ברכה מטעם הנ"ל, אבל בשבת עם היות שלא היו מברכין ברכת הנהנין, עכ"ז להיות שבת הוא קדש והאכילה בו כעין אכילת קדשים היו מברכין ברכת המצוה אשר קדשנו במצותינו וצונו לאכול סעודת שבת, וזהו וקדשו בברכה, זה מה שנראה לדעתי לפרש כעת, והש"י יודע האמת.

מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק לד (24)

הרי הוא אומר יכרסמנה חזיר מיער (שם פ' ו"ד). יכרסמנה חזיר מיאור כתיב. יכרסמנה חזיר מיער [זו מלכות רומי]. שבזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום אומות העולם דומות עליהם כחזיר מיער. מה חזיר מיער הורג נפשות ומזיק את הבריות ומלקה בבי אדם כך כל זמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום אומות העולם הורגין בהם ומזיקין בהם ומלקין אותן. וכל זמן שישראל עושין רצונו של מקום אין אומות העולם מושלין בהן כחזיר של יאור מה חזיר של יאור אינו הורג נפשות ואינו מזיק לבריות כך כל זמן שישראל עושין רצונו אין אומה ולשון הורגין בהן ומזיקין בהן ולא מלקין אותן לכך נכתב חזיר מיאור:

קדושת לוי דברים לשבת נחמו (25)

נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם. הנה בעת שישראל עושין רצונו של מקום נקרא 'אלהינו'. כי בזה אנו מורים שהוא אלהינו. וזהו פירוש הפסוק 'ברכנו אלהים אלהינו' (תהלים ז, ז), פירוש שהבורא יתברך 'ברכנו' שיהא נקרא 'אלהינו'. וזהו אמר הנביא ש'נחמו נחמו', ובמה, לזה אמר הכתוב שיאמר 'אלהיכם':

דברו על לב ירושלים כי נרצה עונה (ישעיה מ, ב). הכלל, לעתיד לבוא הגוף יהיה לו תענוג מסעודת ליתן (ב"ב עה. א), אבל הלב אין לו תענוג כי אם מתענוג רוחנית, דהיינו בהתבשר לה על מחילת עונות ועל רוב מצות. וזהו כי נרצה עונה, כמאמר חכמינו ז"ל (יומא פו, ב) גדולה תשובה שדדונות נעשה לו כזכות, וזהו 'כי נרצה עונה', מהעון נעשה רצון, הוא מצוה:

בשבת נחמו קורין עשרת הדברות, ובשבעות קורין גם כן עשרת הדברות, כי בשבעות נתן הקדוש ברור הוא תורה לישראל, וכן כשיבא משיח צדקינו כתיב 'תורה חדשה מאתי תצא' (ישעיה נא, ד; ויק"ר יג, ג). לכך קורין עשרת הדברות בשבת נחמו

מהר"ם נ"ח ישראל כרך נ"א (26)

יש אומרים מנחם בן חזקיהו שמו, וביאור ענין זה, כי ראוי משיח לשם הזה, וראוי להיות שמו מנחם בן חזקיהו. כי הוא כאשר הגיע לאחד אבל ומיתתו, ומקבל נחמה, כאילו חזר לחיותו²¹. וכך המשיח יהיה מנחם אותם ומשיב נפשם²², וכאילו חזר להם תיותם²³. וקאמר שהוא בן חזקיהו, כי